

บทบรรณาธิการ

เด็ก เหยื่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม: ความผิดทางเพศ สาเหตุและการแก้ไข*

คำนำ

บทความนี้มีจุดสนใจอยู่ที่การมุ่งชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และผลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อเด็กไทย ซึ่งกล่าวได้ว่าตกเป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยไม่รู้ตัว หรือถึงแม้ว่าจะรู้ตัวก็ไม่อยู่ในฐานะที่จะทำการหลบหลีกเลี่ยงการเป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงได้ ลักษณะของการเป็นเหยื่อที่จะพิจารณาในบทความนี้คือการเป็นเหยื่อทางเพศ ซึ่งเป็นการกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก

ในการพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวนี้ จำเป็นจะต้องพิจารณาในระดับมหภาคและระดับจุลภาค ระดับมหภาคเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งส่วนหนึ่งรัฐบาลหรือสังคมโดยส่วนรวมมีบทบาทเพียงเล็กน้อย (เช่นระบบข่าวสารจากโทรทัศน์) แต่อีกส่วนหนึ่งรัฐบาลหรือสังคมโดยส่วนรวมสามารถมีบทบาทได้มาก เพียงแต่จะเลือกหรือไม่เลือกกระทำที่จะเปลี่ยนแปลงให้เป็นอย่างหนึ่งอย่างใด (เช่น จะมุ่งพัฒนาวัฒนธรรมหรือจริยธรรมสังคมเท่านั้น) ระดับจุลภาคเป็นระดับบุคคล ซึ่งส่วนหนึ่งสังคมหรือรัฐบาลอาจมีส่วนร่วมในการแก้ไขให้ทุเลาเบาบางลงได้ แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นเรื่องส่วนบุคคลในการเผชิญชีวิตซึ่งบางคนอาจอยู่ในฐานะที่จะตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะหลีกเลี่ยงการเป็นเหยื่อทางเพศของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทย (เช่น การเป็นแหล่งโสเภณี) แต่บางคนก็ไม่อยู่ในฐานะดังกล่าว (เช่น เด็กที่ถูกข่มขืนโดยครูหรือโดยบิดาและ

* บทบรรณาธิการนี้ปรับปรุงจากบทความซึ่งเคยนำเสนอต่อที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "เด็ก: เหยื่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม" จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา วันที่ 15 กรกฎาคม 2534 ณ ห้องประชุมศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมาชิกในครอบครัว) ด้วยเหตุผลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ต้องตกเป็นเหยื่อทางเพศของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยสมัครใจหรือจำยอม

เพื่อให้ผู้อ่านได้มีความเข้าใจร่วมกันในสาระสำคัญของบทความนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจในความหมายของคำหลัก ๆ ที่ใช้ในบทความนี้ คือ

- 1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- 2) เด็ก
- 3) ความผิดทางเพศ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในที่นี้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ของสถาบันทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงในด้านแบบแผนการดำรงชีวิตของบุคคลภายในสังคม การเปลี่ยนแปลงบางอย่างก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และบางอย่างก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ ในบทความนี้ จะไม่มีการเสนอความคิดใด ๆ ที่อาลัยอารมณ์ต่อสภาพในอดีตของสังคมไทยที่ไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้ที่ฝืนต่อแนวโน้มของความเป็นจริงทางสังคม แต่จะเน้นหรือเสนอสิ่งที่เป็นไปได้ในการแก้ไขผลกระทบในเชิงลบของแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เช่น จะไม่เสนอแนวความคิดที่ฝืนต่อแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและรูปแบบของครอบครัวจากครอบครัวขยายไปสู่ครอบครัวเดี่ยว (ที่ประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก) และการอยู่ร่วมกันโดยไม่สมรส เพราะแนวโน้มดังกล่าวไม่อาจฝืนได้ แต่จะชี้ให้เห็นถึงการแก้ไขที่เป็นไปได้ของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและแบบแผนการดำรงชีวิตที่สำคัญ ๆ คือ

- 1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอาชีพ
- 2) การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและจริยธรรม
- 3) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและโครงสร้างของครอบครัวและสถาบันศาสนา

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอาชีพ หรือโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย กล่าวได้ว่าเป็นผลพวงของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม (มากกว่าสังคมและเกษตรกรรม) ของรัฐบาลไทย นโยบายดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและรัฐบาลก็มีความภาคภูมิใจในอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแผนฯ 6 ที่มีอัตราเติบโตโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี และในช่วงแผนฯ 7 ที่คาดว่าจะเจริญเติบโตไม่น้อยกว่าร้อยละ 7.8 ต่อปี

จากการวิเคราะห์สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Products) จะพบการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ดังนี้

	ปี 2513	2523	2530
ภาคเกษตรกรรม	27.0	20.6	17.6
ภาคอุตสาหกรรม	25.1	30.8	31.2
ภาคบริการ	47.9	48.6	51.2

ยิ่งไปกว่านั้นในช่วงแผนฯ ฉบับที่ 7 (2535–2539) ยังมีการคาดคะเนอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจว่าภาคอุตสาหกรรมจะขยายตัวอยู่ระหว่าง 5.5–12.0 ต่อปี ภาคบริการขยาย 7.2–8.2 ต่อปี และภาคเกษตรกรรม 2.5 ต่อปี

จะเห็นได้ว่า ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการมีอัตราการเติบโตรวดเร็วกว่าภาคเกษตรกรรม ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ที่เป็นเช่นนี้หลักเลียงมิได้ว่ารัฐบาลไม่มีส่วนสนับสนุนนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรม และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ประกอบการในด้าน การเสียภาษีเงินได้ และการนำเข้าอุปกรณ์และเครื่องจักรกลต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการผลิตโดยไม่เสียภาษี ได้สร้างความร่ำรวย เป็นเศรษฐกิจและอำนาจเศรษฐกิจแก่คนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งนับวันมีอิทธิพลผูกขาดต่อ วงการธุรกิจ เป็นผู้ยิ่งใหญ่ทางการเมืองและวงการธุรกิจ เป็นชนชั้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างจาก คนไทยทั่วไปอย่างสิ้นเชิง ทั้งในด้านการศึกษาและการพักผ่อนหย่อนใจ ผู้ประกอบการเกษตรกรรม รายย่อยหรือกลุ่มเกษตรกรชาวบ้านที่ยากจนกว่ากลับไม่ได้รับสิทธิพิเศษใด ๆ นอกจากสิทธิในการ ถูกข่มขู่จากผู้มีอิทธิพลในระดับท้องถิ่นและระดับอื่น ๆ ที่สูงกว่าภายในสังคม ความแตกต่างทาง ชนชั้นไม่ว่าจะวัดกันในเชิงปริมาณ (เรื่องรายได้) หรือเชิงคุณภาพ (ในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่) นับวัน มีแต่จะมีมากขึ้น

แม้จะมีการกล่าวยืนยันกันด้วยตัวเลขสถิติว่า ประชาชนชาวไทยมีรายได้ต่อหัวสูงขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นตัวเงินหรือรายได้จริง ในแง่ของตัวเงินจาก 14,660 บาท ในปี 2523 มาเป็น 22,819 บาท ในปี 2530 หรือในแง่ของอำนาจการซื้อ (ปี 2515 เป็นฐาน) จาก 6,269 บาท ในปี 2523 เป็น 8,244 บาท ในปี 2530 แต่ปัญหาอยู่ที่ความแตกต่างระหว่างรายได้ที่ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่าง คนรวยและคนจน ซึ่งนำไปสู่ความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ในสังคม ได้มีการวิเคราะห์กันว่า ประชาชนไทย ที่มีระดับความยากจน (ตามเกณฑ์) มีสัดส่วนลดลง แต่ปัญหาของสังคมมิใช่การลดลงของความยากจนสัมบูรณ์ (absolute poverty) ตามเกณฑ์ตายตัว แต่เป็นปัญหาของความยากจนสัมพัทธ์ (relative poverty) ที่ก่อให้เกิดความยากจนและความแตกต่างในชนชั้น โดยแท้จริงแล้วความยากจนไม่มีจนกว่า จะมีการเปรียบเทียบ ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับความยากจนตามเกณฑ์จึงนำไปสู่นโยบายและแนวทาง ในการแก้ไขที่ผิด ๆ

ผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คือการเปลี่ยนแปลง อาชีพจากการเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมและการบริการ ผู้ที่ได้รับการกระทบกระเทือนมากที่สุดคือ

ผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน และบุตรหลานของครอบครัวของผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานที่ต้องเปลี่ยนการประกอบอาชีพจากเกษตรกรรมมาเป็นการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอุตสาหกรรมต่าง ๆ และการทำงานที่เกี่ยวข้องกับบริการการท่องเที่ยว ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริการทางเพศแทบจะกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไป

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจในลักษณะดังกล่าว แทบจะกล่าวได้ว่าประเทศไทยได้ทำการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทางสังคมและวัฒนธรรมของตนเองในเชิงปฏิบัติ แม้ว่าจะมีการให้ความสำคัญทางวาจาแต่ไม่มีผลทางปฏิบัติในด้านการทำงานบำรุงทางวัฒนธรรมและพัฒนาทางสังคมของผู้ที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาประเทศ

การเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาทางสังคมและวัฒนธรรม เกิดขึ้นจากการยุ้งด้วยวิธีและกระบวนการนานาประการที่จะนำไปให้ชาวชนบท และเกษตรกรละทิ้งหรือไม่อาจประกอบอาชีพเกษตรกรได้อย่างสงบและมีศักดิ์ศรีอีกต่อไป เช่น ทำให้รายได้ไม่เพียงพอ มีหนี้สินจากการประกอบอาชีพ ต้องสูญเสียและขายปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะที่ดินในการประกอบอาชีพ เกษตรกรชนบทไม่ได้รับสิทธิพิเศษยกเว้นภาษีรายได้หรือเงินทดแทนใด ๆ จากการประกอบอาชีพดังกล่าว การลงทุนและความพยายามของรัฐในการดูแลส่งเสริมชาวชนบทและเกษตรกรมีน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในเมือง และความพยายามของรัฐในการให้สิทธิพิเศษ คุ้มครอง ป้องกันแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและบริการ ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะรัฐบาลและข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศตื่นตัวและขึ้นชอบต่อการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม(และบริการ) ต้องการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ มากกว่าที่จะพึ่งพาสุนใจและความพยายามอย่างที่สุดไปยังชนบท โดยมีความหวังว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการนั้นจะช่วยดึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนโดยส่วนรวมให้พ้นจากความยากจนได้ แต่ดัชนีและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ก็ชี้ให้เห็นว่ามันมิได้เป็นเช่นนั้น

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอาชีพดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไรกับเด็ก ผลกระทบที่เห็นได้ชัดก็คือการย้ายถิ่นของผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจากชนบทสู่เมือง จากทุ่งนาสู่โรงงาน สู่สถานบริการ และโรงนวด บุตรของแรงงานที่ย้ายถิ่นเหล่านี้ส่วนหนึ่งถูกทอดทิ้งให้อยู่ในชนบทกับคนชรา หรืออยู่กับผู้ปกครองคนเดียว บางคนเกิดมาในขณะที่บิดามารดาต้องทำงานรับจ้างในเมือง หากมีรายได้ไม่เพียงพอจะถูกทอดทิ้งตั้งแต่ยังเป็นทารกหรือเด็ก โอกาสที่เด็กเหล่านี้จะได้รับการศึกษาจากระบบการศึกษาในปัจจุบัน (ซึ่งกำลังมีการแก้ไขให้ถูกต้อง) แทบจะไม่มี หรือมีอย่างมากก็แค่การศึกษาภาคบังคับ เด็กเหล่านี้เมื่อเติบโตมีการศึกษาเท่าที่ครอบครัวยากจนจะให้ได้ ซึ่งจะให้ได้น้อยมาก ต้องดิ้นรนจนขายตกเป็นเหยื่อของสังคมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นเหยื่อทางเพศของผู้ที่โอกาสดีกว่าในสังคม

การย้ายถิ่นของแรงงานหรือการดิ้นรนประกอบอาชีพของแรงงานย้ายถิ่นมีผลกระทบอย่างมากมาต่อสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสังคม กล่าวคือ ผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน

ที่ต้องย้ายถิ่นไปประกอบอาชีพในเมืองส่วนใหญ่ก็คือบุตรหลานของครอบครัวนั่นเอง การย้ายถิ่นของสมาชิกทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวอันอบอุ่นลดน้อยลง แรงงานย้ายถิ่นที่มีครอบครัวแล้วบางส่วนยังทิ้งลูก ๆ ไว้กับปู่ย่าตายาย ไม่สามารถอบรมเลี้ยงดูลูกของตนเองได้อย่างใกล้ชิดเหมือนบิดามารดาทั่วไป สำหรับผู้ที่ยังไม่มีครอบครัว เมื่อจากครอบครัวมาทำงานในเมืองด้วยระดับการศึกษาที่ต่ำ (ส่วนใหญ่ไม่เกินการศึกษาภาคบังคับ) จะมีความอิสระ ดูแลตนเอง ขาดการควบคุมโดยครอบครัว อยู่ตามลำพังกับเพื่อนในวัยเดียวกัน แรก ๆ อาจมีความพยายามในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของตนและพยายามกลับไปเยี่ยมเยียนครอบครัวในภูมิลำเนาเดิม ส่งเงินให้ทางบ้านเป็นประจำ แต่ต่อมาก็เริ่มรู้จักการแสวงหาการพักผ่อนหย่อนใจ คบเพื่อน ดูหนัง เทียวเตร่ หาความสนุกตามสถานเริงรมย์ ดิสโก้เธคต่าง ๆ ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่าย มีการยืมเงินทองเพื่อใช้จ่ายใช้สอย หากความสุขความสำราญ แต่ความสามารถในการหาเงินมีขีดจำกัด นอกจากนั้นไม่ช้าไม่นานก็อาจมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศตรงข้ามหรือเพศเดียวกันสุดแท้แต่สิ่งแวดล้อมจะพาไป ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็มีขีดความสามารถจำกัดในการหารายได้ บางคู่ก็ลงเอยด้วยดี เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง แต่บางคู่มีปัญหาในเรื่องพฤติกรรม การดำรงชีวิตคู่และปัญหาการเงินเกิดการทะเลาะเบาะแว้ง ในกรณีที่มีบุตรเกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันดังกล่าว ปัญหาที่ยังมีมากขึ้นเมื่อฝ่ายชายละทิ้ง ภรรยาส่วนใหญ่ก็จะตกแก่ฝ่ายหญิงซึ่งมีทางเลือก 2 ทาง คือ ทำแท้ง หรือมีบุตร ไม่ว่าจะใช้ทางเลือกใด ส่วนหนึ่งของฝ่ายหญิงมักจะลงเอยด้วยการออกจากงานและหันไปประกอบอาชีพค้าประเวณีเพื่อหารายได้ที่ดี รวดเร็ว สะดวกสบาย สามารถส่งรายได้บางส่วนให้กับบิดามารดาของตน ปลูกบ้านและซื้อสินค้าอุปโภคที่จำเป็นและไม่จำเป็นได้ เป็นที่ชื่นชมของครอบครัวและเป็นตัวอย่างของบุตรกตัญญูในชุมชนต่อไป เมื่อเลิกอาชีพแล้วก็สามารถกลับท้องถิ่น มีชีวิตครอบครัวในชุมชนนั้นได้อย่างสะดวกสบายต่อไป บุคคลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ถือได้ว่าเป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

อีกกลุ่มหนึ่งที่น่าเป็นห่วงคือการทำอาชีพ แม่ ย้ายถิ่นจากชนบทและเอาบุตรมาอยู่ในเมืองด้วย เพราะภาวะการปรับตัวของครอบครัวทั้งในส่วนที่เป็นของบิดามารดาและตัวบุตรเอง เต็มไปด้วยความยากลำบาก บิดามารดาต้องหาเช้ากินค่ำ ไม่มีเวลาอบรมบุตร แม้ว่าในปัจจุบันจะมีหน่วยงานเอกชนและบริษัทธุรกิจร่วมจัดโรงเรียนอบรมให้บุตรหลานของคนงานตามสถานที่ก่อสร้างต่าง ๆ แต่ก็หาได้เพียงพอแก่ครอบครัวที่ตกอยู่ในสภาพดังกล่าวไม่ นอกจากนั้นแล้วการอบรมดูแลลูกคนงานดังกล่าวก็ทำได้ในช่วงเวลาอันสั้น เด็กเหล่านี้ก็เติบโตขึ้นอย่างเสียงอันตราย และตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา และต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย นับตั้งแต่ปัญหาขาดความรักและความอบอุ่นจากบิดามารดา ปัญหาถูกทอดทิ้งจากครอบครัว ปัญหาครอบครัวแตกแยก และปัญหาการคบเพื่อนที่ชักนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของสังคม นับตั้งแต่การลักเล็กขโมยน้อย อันธพาลวัยรุ่น ตึดยาเสพติด และพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ตลอดจนการ

ขายตัว (ทั้งเด็กชายและเด็กหญิง) สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นอาการบ่งชี้ของความเป็นเหยื่อของสังคมที่เปลี่ยนไป

ทราบได้จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวม และอาชีพของบุคคลและครอบครัวยังคงดำเนินต่อไปในลักษณะเช่นนี้ ปัญหาดังกล่าวนี้น่าจะคงมีผลกระทบที่จะดำเนินต่อไปในลักษณะที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นตามอัตราความเติบโตของการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเด็กซึ่งเป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็จะมีมากขึ้น หากรัฐไม่มีนโยบายหรือมาตรการที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

สภาพปัญหาดังกล่าวนี้ (การที่เด็กตกเป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม) มิได้เกิดขึ้นกับคนชนบทเท่านั้น แม้แต่ชนชั้นกลางที่อาศัยอยู่ในเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานคร ก็ต้องเผชิญกับปัญหาดังกล่าว บิดามารดาต้องทำงานหนัก สภาพการจราจรที่ติดขัด การเดินทางไปทำงานจะต้องตื่นกันตั้งแต่ตี 4 ถึง 5 เพื่อไปทำงานให้ทันเวลา และต้องใช้เวลาเดินทางนานพอ ๆ กัน ในการกลับบ้าน ทำให้โอกาสและเวลาที่บิดามารดาจะอยู่ใกล้ชิดกัน และใกล้ชิดกับบุตรซึ่งต้องมีภาระทางด้านการศึกษาไม่น้อยลง จึงไม่มีเวลาที่จะมาดูแลอบรม สั่งสอนและให้ความอบอุ่นแก่บุตรได้เพียงพอ ในกรณีที่ครอบครัวมีปัญหา เด็กต้องหาทางออกด้วยการคบเพื่อนหรือเที่ยวเตร่ หาความสนุกสนานจากแหล่งเร่รุ่มตามศูนย์การค้า ตามโรงแรม และสถานบริการต่าง ๆ หรือหากหนีออกจากบ้าน ก็กลายเป็นเด็กเร่ร่อน เมื่อเงินไม่เพียงพอก็หาทางออกโดยวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการขายตัว ตามการชักจูงของเพื่อนฝูงและตามข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชนเกี่ยวกับช่องทางในการหารายได้จากการค้าประเวณี

การเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและจริยธรรม

แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายและแผนพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่จากพฤติกรรมของรัฐบาลแทบทุกยุคทุกสมัยส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการค้าตลอดจนการหาเงินตราต่างประเทศด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการชักชวนนักธุรกิจต่างประเทศให้มาลงทุนภายในประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลเห็นได้ถนัดชัดเจน วัตถุประสงค์มาเป็นตัวเงินและโครงการหรือสิ่งก่อสร้างได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้รัฐบาลและนักวางแผนภาคภูมิใจว่าเป็นสิ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าของประเทศในด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากโครงการเหล่านั้นเป็นสิ่งที่เป็นกายภาพหรือสิ่งก่อสร้างที่มีมูลค่าพัน ๆ แสน ๆ ล้านบาทต่อโครงการ

ผลพวงของนโยบายและจุดมุ่งหมายหลักดังกล่าวของการพัฒนาที่ละเลยหรือให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางสังคมน้อยเกินไป คือความรุนแรงของลัทธิวัตถุนิยม เงินนิยม หรือลัทธิทุนนิยม ที่ให้ความสำคัญต่อการมีเงินมากกว่าสิ่งอื่นใด นำไปสู่ปัญหาคอร์ปชั่นในวงการข้าราชการและวงการเมืองอย่างมากมายจนปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชนและเป็นที่โจษจันกันอย่างหนาหูในหมู่ประชาชน และในที่สุดก็นำไปสู่การปฏิวัติล้มรัฐบาล โดยอาศัยเหตุผลของความชั่วดังกล่าวเป็นฐานในการ

แก้ปัญหาบ้านเมืองและปัญหาความขัดแย้งอื่น ๆ การแก้ชำระและยับยั้งความร่ำรวยผิดปกติ ซึ่งเป็นผลพวงของวัตถุนิยมและเงินนิยมจำกัดอยู่ในแวดวงราชการและนักการเมือง ยังมีได้ลงไปสู่ภาคเอกชน ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างมากในการสร้างปัญหาดังกล่าว และยังมีได้ลงไปถึงระดับบุคคล ประชาชนทั่วไป หรือในระดับครอบครัว

นโยบายและจุดมุ่งหมายหลักดังกล่าวของการพัฒนาที่นำไปสู่วัตถุนิยมหรือทุนนิยมหรือเงินนิยมมีผลส่งต่อไปยังระดับบุคคลและครอบครัว ความสำเร็จของบุคคลวัดกันด้วยการมีเงิน สื่อมวลชนทุกประเภทให้ความสนใจ ยกตัวอย่าง ทำสารคดีเกี่ยวกับบ้านที่อยู่อาศัย และคฤหาสน์ของผู้มีอันจะกิน ในทางสรรเสริญการมีอสังหาริมทรัพย์มากเกินไปจนความจำเป็นของบุคคลเหล่านั้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ปลุกฝังค่านิยมที่มุ่งหาเงิน และเน้นการบริโภคเป็นหลัก เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ขาดระเบียบวินัย ขาดการรู้จักประหยัด อวดอ้อม เก่งแย่งชิงดีชิงเด่นตลอดจนมุ่งแสวงหาความสุข ความสำราญบนความทุกข์ยากของคนอื่น และแม้แต่ขายบุตรของตนไปเป็นโสเภณีโดยสมัครใจ

เนื่องจากคนมีค่านิยมทางวัตถุและเงินตรามากขึ้น และทำทุกวิถีทางที่จะให้เพียงพอ จึงทำให้คนขาดจริยธรรมทางสังคม ไม่รับผิดชอบในหน้าที่การงานอย่างสุจริตชน ใช้อำนาจหน้าที่ฉ้อราษฎร์บังหลวง รีดไถประชาชนและกินตามน้ำ โดยมองเห็นว่าเป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติ เป็นบรรทัดฐานของวงการ ขอแต่เพียงได้มาในสิ่งที่สังคมยกย่องและตีค่าให้ (แม้แต่รางวัลเกียรติยศหรือตำแหน่งต่าง ๆ ทางด้านวิชาการ) โดยอาศัยพรรคพวก หลอกลวงตนเองและคนโดยทั่วไปว่าเป็นสุจริตชน ตนมีศีลธรรม มีเกียรติ มีความรู้ มีภูมิปัญญา และในที่สุดทำให้เกียรติยศและตำแหน่งต่าง ๆ นั้นไร้คุณค่าในทางที่ถูกต้องกลายเป็นสิ่งของที่ได้มาด้วยเงินและด้วยอิทธิพลและพรรคพวก

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้ที่รับเคราะห์กรรมของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือเด็กที่ต้องเกิดมารับการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากการเห็นตัวอย่างของค่านิยมทางวัตถุในสังคมส่วนรวม ทั้งจากสื่อมวลชนและทั้งจากบุคคลใกล้ชิด ตลอดจนจากบิดามารดาที่ต้องมุ่งหาเงิน หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของครอบครัว (ของบิดามารดา) กลายเป็นหน้าที่ของสถานทีรับเลี้ยงเด็ก โรงเรียน และเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน ความกดดันในด้านการประกอบอาชีพหารายได้ในหลาย ๆ กรณีนำไปสู่ปัญหาการแตกแยกในครอบครัว ปัญหาการกระทำทารุณต่อเด็ก ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาเด็กเร่ร่อน ปัญหาแรงงานเด็ก ปัญหาโสเภณีเด็กและปัญหาสังคมอื่น ๆ อีกมากมายที่จะตามมาในอนาคตเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและโครงสร้างของครอบครัว และสถาบันศาสนา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความสำคัญมากไม่น้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงค่านิยม และจริยธรรมและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพ คือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและโครงสร้างของครอบครัว คำว่า ครอบครัวหมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันในชั้นที่สามี ภรรยา และบุตร/หลาน ชนบทธรรมนิยม

การจดทะเบียนสมรสมิใช่เป็นขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทยแต่ดั้งเดิม แต่เป็นการนำเอาขนบธรรมเนียมของวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้ ขนบธรรมเนียมไทยอยู่ที่การรับรู้ทางสังคมของบิดามารดาของทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง และในปัจจุบันนี้การจดทะเบียนสมรสก็ได้เชื่อมความนิยมลงในสังคมตะวันตก หนุ่มสาวหันมานิยมการอยู่ร่วมกันเป็นคู่จนแน่ใจว่าไปด้วยกันได้ดีจึงจะทำการจดทะเบียนสมรส ปรากฏการณ์เช่นนี้ก็ได้รับเริ่มเกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร และในกลุ่มวัยแรงงานที่ไม่ได้อยู่ในความดูแลและแยกตัวจากครอบครัวของบิดามารดา และในกลุ่มนักศึกษาที่ห่างไกลจากผู้ปกครอง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของครอบครัวในลักษณะดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาการมีบุตรของเด็กวัยรุ่น ซึ่งยังไม่มีความพร้อมที่จะเป็นบิดามารดา ปัญหาที่ติดตามมากก็คือการทำแท้ง ผิดกฎหมาย การทอดทิ้ง การทารุณแก่เด็ก ปัญหาเด็กเร่ร่อน ปัญหาการขายเด็ก และปัญหาโสเภณีเด็ก

นอกจากรูปแบบของครอบครัวที่เปลี่ยนไปแล้ว โครงสร้างของครอบครัวก็ยังมีแนวโน้มที่จะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ปรากฏการณ์ของครอบครัวเดี่ยวนี้มีมานานแล้ว มิใช่ปรากฏการณ์ใหม่จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมระยะยาวของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนได้พบว่า แม้แต่ในชนบทเองในปี 2512-2513 ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว (ประกอบด้วยคู่สมรสซึ่งอาจมี/หรือไม่มีบุตร) และแนวโน้มของครอบครัวเดี่ยววันวันก็จะมีมากขึ้น เพราะหนุ่มสาวมีการศึกษาสูงขึ้น มีอาชีพที่เป็นอิสระจากอาชีพของครอบครัวบิดามารดามากขึ้น อัตราการย้ายถิ่นและการเติบโตของเมืองสูงขึ้น การรักความเป็นอิสระส่วนบุคคลและครอบครัวมีมากขึ้น ความเท่าเทียมระหว่างเพศชายและหญิงมีมากขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยส่งเสริมการมีครอบครัวเดี่ยว และการกินอยู่ร่วมกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส

แนวโน้มของการเป็นครอบครัวเดี่ยว โดยตัวของมันเองไม่มีปัญหาและที่แน่นอนที่สุดเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงมิได้ เพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนการมีครอบครัวเดี่ยว ปัญหาคือการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวในเขตเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ที่บิดามารดาต้องดิ้นรนหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว และปัญหาการจราจรแออัด ที่ทำให้บิดามารดาต้องอยู่บนถนนมากกว่าอยู่ในครอบครัว ยกเว้นในช่วงเวลาพักผ่อนหลับนอน ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการที่ไม่สามารถอบรมดูแลบุตรได้อย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในครอบครัวแรงงานย้ายถิ่นหรือในครอบครัวของคนในเขตเมืองมีมากมายตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงจะไม่น่ามากล่าวซ้ำอีก

สถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสถาบันครอบครัวคือสถาบันศาสนาซึ่งแต่เดิมเป็นที่พึ่งทางจิตใจและหล่อหลอมจริยธรรมและคุณธรรมให้แก่ประชาชน เป็นตัวอย่างของการครองตนอย่างมีสมณะ ละทิ้งวัตถุนิยม แต่ในปัจจุบันกลับมานำในด้านวัตถุ ความสะดวกสบาย การแข่งขันในหมู่สงฆ์ การแข่งขันชิงดีชิงเด่นในยศถาบรรดาศักดิ์ของสงฆ์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการไม่ครองตน แต่ก็นับว่ายังเป็น โชคดีของสังคมไทยและพุทธศาสนาที่ยังมีพระสงฆ์ที่ดีคอยคำจุนมิให้ความเสื่อมโทรมดังกล่าวทำให้ศาสนาพุทธต้องเสื่อมสลายไปจากสังคมไทย

เนื่องจากพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย และเป็นศาสนาหนึ่งของโลกที่มีคุณค่าในด้านหล่อหลอมจริยธรรมและคุณธรรมให้แก่ประชาชนคนไทยทุกเพศ ทุกวัย และยังสามารถที่จะพัฒนาให้กลับเป็นศาสนาพุทธในรูปแบบที่ถูกต้องแท้จริงตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ได้ โดยการสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนโดยทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กและเยาวชน ซึ่งทำได้โดยการละทิ้งวัตถุนิยมและการยกเลิกรากษัตริย์ในหมู่สงฆ์

ทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นเรื่องของ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนไทย

ในส่วนตัวไปนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำว่าเด็ก และเด็กในฐานะที่เป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เด็ก

คำว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลที่ไม่สามารถเลี้ยงดูตนเองได้ คำนิยามดังกล่าวนี้หากไม่มีการจำกัดความให้แคบลงก็อาจจะหมายรวมถึงคนที่มากด้วยอายุ มากด้วยวุฒิการศึกษา แต่ยังไม่สามารถดูแลตนเองได้ คนพวกนี้มีมิใช่เด็ก แต่ทำตัวเป็นเด็ก ในที่นี้จะจำกัดความหมายเฉพาะเด็กที่แท้จริงมิได้หมายรวมถึงคนที่ทำตัวเป็นเด็ก

เด็กในที่นี้ หมายถึงผู้ที่สังคมยังเห็นว่ายังไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินชีวิตด้วยตนเองหรือยังไม่อยู่ในฐานะที่จะตัดสินใจโดยที่มีผลต่อสังคมและการเมืองได้ ตามคำนิยามดังกล่าวผู้ที่มีสิทธิในการเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว อย่างไรก็ตามในบางวงการที่คลุกคลีอยู่กับปัญหาของเด็ก ยังมีคำสั่งที่ถือว่าผู้ย่างเข้าสู่วัยดังกล่าว เช่น อายุ 18 ปี ยังเป็นผู้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องให้ความคุ้มครองและดูแลเป็นพิเศษ หากพ้นวัยดังกล่าวไปแล้วก็ไม่จำเป็นต้องปกป้องคุ้มครองเป็นพิเศษแตกต่างจากผู้ใหญ่แต่อย่างใด

ดังนั้น หากยึดอายุเป็นหลัก เด็กในที่นี้ก็คือผู้ที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ที่กำหนดเช่นนี้ เพราะในบางเรื่องเด็กที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีควรได้รับการปกป้องดูแลเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการกระทำความผิดทางเพศ (ตามบันทึกสังกรมตำรวจ ส่วนมาก ที่ 0601(ปป)/195 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2532) นอกจากนั้นแล้วยังสอดคล้องกับการวัดสุขภาพของวงการแพทย์ เช่น การวัดอัตราการสูญเสียชีวิต (การมีพื้นที่ใช้ครบ 32 ซี) และอัตราการเกิดโรคปริทันต์ (สภาวะเหงือกไม่อักเสบ) ซึ่งวัดจากประชากรที่มีอายุ 18 ปี เป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ได้แบ่งเด็กและเยาวชนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เด็กอายุ 0-5 ปี เด็กอายุ 6-14 ปี และเยาวชนอายุ 15-20 ปี ในทัศนะของผู้เขียน เด็กที่มีอายุ 18 ปี มีสภาวะทางร่างกายและจิตใจแตกต่างและแข็งแกร่งน้อยกว่าผู้ที่มีอายุ 19-25 ปี อย่างมาก

จึงควรถือว่าผู้ที่มีอายุ 18 ปีและต่ำกว่าเป็นเด็กมากกว่าเยาวชน

หากจะพิจารณาในด้านตัวบทกฎหมาย เราจะพบว่ายังมีกรณียามที่แตกต่างกัน ดังเช่น พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ม. 4

“เด็ก” หมายความว่าบุคคลอายุเกินกว่าเจ็ดปีบริบูรณ์แต่ยังไม่เกินกว่าสิบสี่ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่าบุคคลอายุเกินกว่าสิบสี่ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่ได้หมายถึงบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส

จะเห็นได้ว่า คำนิยามตามกฎหมายเด็กและเยาวชน ไม่สอดคล้องกับปัญหาของสังคมปัจจุบัน และขาดข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์และการวิเคราะห์สภาวะของ “เด็ก” จึงน่าจะได้มีการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้ เพราะการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและผู้กระทำผิดต่อเด็กหรือต่อเยาวชนมีความหนักเบาแตกต่างกัน แม้แต่ในประเทศที่เจริญแล้ว เด็กที่มีอายุเพียง 13-14 ปี มีความเจริญเติบโตทางด้านกายภาพใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ หากเปรียบเทียบกับคนไทยแล้วก็คงดูว่าอายุไม่ต่ำกว่า 23-24 ปี ก็ยังมีการออกกฎหมายห้ามมิให้บุคคลที่อายุ 18 ปี และต่ำกว่า ดำเนินการใดๆ ที่เป็นผลร้ายต่อสุขภาพของตนเอง เช่น ในมลรัฐโอไฮโอ ห้ามมิให้บุคคลที่มีอายุ 18 ปีสูบบุหรี่ และหากสูบบุหรี่ถือได้ว่าเป็นความผิดทางกฎหมาย มีการลงโทษปรับ

ในร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง เด็ก และเยาวชน พ.ศ..... ได้นิยามไว้ว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปีบริบูรณ์

“หญิง” หมายถึงบุคคลผู้มีเพศหญิงโดยกำเนิดและหมายรวมถึงบุคคลผู้ผ่าตัดเปลี่ยนเป็นหญิงในภายหลัง

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐน่าที่จะได้ประสานงานกันกำหนดให้ชัดเจนว่า “เด็ก” คือบุคคลที่มีคุณสมบัติเช่นใด อย่างน้อยที่สุดในด้านอายุ สำหรับการศึกษาคั้งนี้มีความเห็นว่าเด็กคือผู้ที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี

ความผิดทางเพศ

ความผิดทางเพศในที่นี้หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่ล่วงละเมิดต่อร่างกายของบุคคลอื่นที่ส่อเจตนาหรือนำไปสู่การตอบสนองความต้องการทางเพศของบุคคลที่กระทำ หรือของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ถูกกระทำ โดยที่ผู้ถูกกระทำมิได้สมัครใจหรือสมยอม จะเห็นได้ว่าคำนิยามดังกล่าวนี้มีความหมายเกินขอบเขตของคำนิยามตามกฎหมาย เพราะความผิดทางกฎหมายต้องเป็นความผิดที่มีการระบุไว้ และมีการกำหนดการลงโทษผู้กระทำผิดทางกฎหมาย กล่าวได้ว่า ความผิดทางเพศที่นิยามไว้ในที่นี้ครอบคลุมความผิดทางเพศตามที่กฎหมายกำหนด และความผิดทางเพศที่มีได้ระบุไว้ในกฎหมายด้วย

หากนำคำนิยามดังกล่าวมารวมเข้ากับประเด็นปัญหา (เด็กคือเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแล้ว) จะทำให้คำนิยามบางส่วนแคบลง แต่บางส่วนก็อาจจะต้องขยายความให้กว้างขึ้น ส่วนที่แคบลงคือส่วนที่จำกัดอยู่เฉพาะการกระทำใด ๆ ที่ล่วงละเมิดต่อร่างกายของบุคคลที่เป็น “เด็ก” ส่วนที่กว้างหรือต้องขยายความให้มากขึ้นก็คือการขยายความให้ครอบคลุมถึง ไม่ว่าจะ เป็นไป ด้วย ความสมัครใจหรือไม่สมัครใจ ความสมยอมหรือไม่สมยอมของ (เด็ก) ผู้ถูกกระทำ

หากนำมาเรียบเรียงใหม่ให้สมบูรณ์ก็ได้ดังนี้

ความผิดทางเพศ หมายถึงการกระทำใด ๆ ที่ล่วงละเมิดต่อร่างกายของบุคคลอื่นที่สื่อเจตนา หรือนำไปสู่การตอบสนองความต้องการทางเพศของบุคคลที่กระทำหรือของบุคคลอื่น (บุคคลที่สาม) ที่มีใช้ผู้ถูกกระทำ โดยที่ผู้ถูกกระทำมิได้สมัครใจหรือสมยอม หากผู้ถูกกระทำเป็นเด็ก การกระทำ ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นไปด้วยความสมัครใจหรือไม่สมัครใจของผู้ถูกกระทำ (เด็ก) ก็ยังถือว่าเป็นความผิดทางเพศ

จะเห็นได้ว่า คำนิยามดังกล่าวสามารถคุ้มครองป้องกัน “เด็ก” และลงโทษผู้กระทำผิดทั้ง ฝ่ายจัดหาและฝ่ายที่ใช้บริการบำบัดความใคร่ทางเพศได้ หาก “เด็ก” เป็นผู้ถูกกระทำหรือถูกละเมิดทางเพศ

นอกจากนั้นแล้ว คำนิยามดังกล่าวมิได้ละบุคคุณสมบัติอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับ “เด็ก” “ผู้ถูกกระทำ” “ผู้กระทำ” และ “บุคคลอื่น” จึงครอบคลุมถึงบุคคลทุกกลุ่มเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย หรือเป็นชนชาติใด ผู้ถูกกระทำอาจจะเป็นชาวเขาเผ่าใดก็ได้

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีได้ระบุถึงสถานที่ที่เป็นที่เกิดเหตุ ความผิดอาจจะเกิดขึ้นภายในครัวเรือน ในสถานบันการศึกษา และสถานที่ประกอบการทุกประเภท

ความผิดทางเพศในที่นี้จึงมีความหมายครอบคลุมถึง

- 1) ความผิดที่กระทำภายในครอบครัวระหว่างคู่สมรส หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจหรือสมยอม
- 2) ความผิดที่กระทำโดยบิดา/มารดาต่อบุตรชาย/บุตรหญิง
- 3) ความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นบิดา/มารดาและบุตร

ความผิดที่กระทำภายในครอบครัวระหว่างคู่สมรส

สำหรับความผิดที่กระทำภายในครอบครัวระหว่างคู่สมรส หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจหรือสมยอม ในนานาอารยประเทศที่เจริญแล้วผู้เป็นภรรยาสามารถที่จะร้องต่อศาลให้ลงโทษคู่สมรสที่ทำการ(ข่มขืน)เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศได้ สำหรับกฎหมายไทยยังไม่มีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น

ความผิดที่กระทำโดยบิดา/มารดาต่อบุตร

สำหรับความผิดที่กระทำโดยบิดา/มารดาต่อบุตร (ชาย/หญิง) ในด้านการข่มขืนและการ

ขายบุตรไปเป็นโสเภณีนั้น กฎหมายยังขาดรายละเอียดครอบคลุมไปไม่ถึงต้องอาศัยการตีความและมักจะผ่อนปรนในเรื่องนี้ อย่างไรก็ตามก็ได้มีความพยายามที่จะเสนอให้กฎหมายได้ครอบคลุมถึง เช่น มีการเสนอให้

- ก. ให้ถอนอำนาจปกครองของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ในกรณีที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองขาดความรับผิดชอบต่อผู้อยู่ในการปกครองดูแลของตน ในกรณีขายบุตรให้ค้าประเวณี หรือมีส่วนได้ส่วนเสียในการขายเด็กให้ค้าประเวณี
- ข. สั่งให้บิดามารดาบริการศึกษาและฝึกอบรมให้รู้จักคุ้มครองบุตรของตนในกรณีดังกล่าว
- ค. ว่ากล่าวตักเตือนให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองทำหน้าที่ของตนให้ถูกต้อง
- ง. สั่งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองทำทัณฑ์บนในกรณีดังกล่าว
- จ. สั่งให้ฝ่ายสงเคราะห์ของราชการเยี่ยมเยียนบิดาและมารดาเพื่อตรวจตราการปฏิบัติต่อบุตรของตนในกรณีดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า การลงโทษดังกล่าวอ่อนมากและมีความเป็นส่วนบุคคล ในประเทศที่เจริญแล้วถือว่าบิดามารดาคือผู้กระทำผิดเพียงบุคคลอื่น และได้รับการลงโทษในฐานะเดียวกัน จึงน่าที่จะมีบทลงโทษ ปรับ จำคุก หรือการรับใช้สาธารณะในสถานที่ราชการหรือสาธารณสถาน เพื่อมิให้ผู้อื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่างอีกต่อไปและให้ผู้กระทำมีความเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำอีกต่อไป เพราะกลัวต่อการลงโทษในลักษณะดังกล่าว สิ่งที่สำคัญยิ่งคือห้ามมิให้มีการกบฏโทษกับผู้กระทำผิดต่อ พ.ร.บ. ปราบการค้าประเวณีและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากความผิดนั้นเป็นความผิดที่กระทำต่อ “เด็ก” ความผิดที่กระทำโดยบุคคลภายนอกครอบครัว

สำหรับบุคคลอื่นที่กระทำความผิดทางเพศโดยมิได้เกี่ยวข้องเป็นบิดา มารดาของผู้ถูกกระทำ ในสังคมไทยได้มีกฎหมายบังคับให้อยู่หลายฉบับด้วยกัน กล่าวคือ

- 1) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282-286
- 2) พ.ร.บ.ปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503
- 3) พ.ร.บ.โรงแรม พ.ศ. 2478
- 4) พ.ร.บ.ว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง พ.ศ. 2471
- 5) พ.ร.บ.ปราบการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุอันลามก พ.ศ. 2471

จะเห็นได้ว่ากฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้มีความล้าหลังและบางฉบับได้สร้างปัญหาแก่ผู้ที่นำกฎหมาย (พ.ร.บ.ปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503) มาใช้ กฎหมายที่สร้างปัญหาดังกล่าวคือ

- 1) พ.ร.บ.โรงแรม พ.ศ. 2478
- 2) พ.ร.บ.สถานบริการ พ.ศ. 2509

พ.ร.บ.โรงแรม 2478 เปิดโอกาสให้ผู้ค้าประเวณีอาศัยบทบัญญัติประเวณีได้ในฐานะผู้เช่าห้องพัก หรือมาพักอาศัยในฐานะเพื่อนหรือญาติหรือภรรยา และตามปกติผู้จัดการโรงแรมหรือที่

เรียกว่า “หลงฐู” ก็สามารถจัดหาหญิงมาให้ผู้พักได้อยู่แล้ว การจะเอาผิดแก่โรงแรมได้ก็ต่อเมื่อสามารถพิสูจน์ได้ว่า เจ้าหน้าที่ของโรงแรมเป็นธุระจัดหาหญิงเพื่อค้าประเวณีแก่ผู้อื่นเท่านั้น

พ.ร.บ.สถานบริการ 2509 ห้ามมิให้มีการค้าประเวณีในสถานบริการเป็นปกติธุระ เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นครั้งคราวไม่เป็นปกติธุระก็ไม่ผิดตามบทบัญญัติ เพราะยกแก่การพิสูจน์

นอกจากนั้นยังมีการตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมอีกว่า “หากมีการค้าประเวณีในโรงแรม สถานบริการ อาบอบนวด โรงน้ำชา คอฟฟี่ชอป ร้านตัดผม ร้านเสริมสวย เป็นต้น จะถือว่าสถานที่ดังกล่าวเป็น “สถานที่ค้าประเวณี” ตามความในมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.ปราบการค้าประเวณี ย่อมไม่ได้เพราะโดยสภาพสถานที่เหล่านี้มิได้อยู่ในความหมายของคำว่า “สถานการค้าประเวณี” นอกจากนี้สถานที่ดังกล่าวมีกฎหมายควบคุมดูแลอยู่แล้วโดยเฉพาะ”

จะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องละวางข้อระลึangkกฎหมายต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกันและที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ กฎหมายเฉพาะใด ๆ ที่ควบคุมดูแลสถานที่ หากเปิดโอกาสให้มีการกระทำผิดกฎหมายอื่นใดได้ ก็หน้าที่จะได้มีการแก้ไข กฎหมายที่ออกมาใหม่น่าจะมีมาตรการกำกับ/ควบคุม/ยกเลิก ข้อความใดหรือมาตราใดที่ขัดแย้งกับกฎหมายใหม่ เป็นการยกเลิกกฎหมายเก่าโดยปริยาย

สิ่งที่สำคัญก็คือ กฎหมายคือระเบียบที่สังคมสร้างขึ้นมา สามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป กฎหมายก็ควรจะได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไป มิใช่ทิ้งไว้คงเดิมก่อให้เกิดการเปิดช่องโหว่เป็นประโยชน์แก่ผู้เห็นช่องทางในการหลีกเลี่ยงความผิด และให้อยู่กับการตีความ และการเลือกใช้เลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

แนวทางและมาตรการในการแก้ไข

การแก้ไขปัญหาคความผิดทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็ก มิให้เป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาให้ครบถ้วนในแง่มุมและระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับนโยบายลงไปจนถึงระดับบุคคล และตัวบทกฎหมาย ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องคำนึงถึงสิ่งที่เป็นไปได้ และที่เป็นความจริง

ในระดับนโยบาย รัฐบาลควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางสังคมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการพัฒนาสังคมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่มุ่งพัฒนา และให้สิทธิพิเศษแก่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการมากเกินไป

มาตรการที่จะใช้ 1) ควรให้ คุม.สังคมกำหนดทิศทางและโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาสถาบันสังคมให้นอกเหนือไปจากกิจกรรมทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขและการศึกษา

2) ควรให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องประสานงานกันกำหนดนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ร่วมกัน และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่การดำเนินงานตามนโยบายและ

แผนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำผิดทางเพศ และการค้าประเวณี แผนงานต่าง ๆ นั้นต้องเป็นรูปธรรมสามารถติดตามและประเมินผลโครงการได้

3) นโยบายใด ๆ ของรัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสังคม วัฒนธรรม และส่งเสริมกิจกรรมการค้าประเวณี และการกระทำผิดทางเพศ ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ควรได้รับการทบทวนแก้ไขและหามาตรการป้องกันผลกระทบดังกล่าวมิให้เกิดขึ้น

การแก้ไขที่ดีที่สุดคือการป้องกันมิให้เกิดขึ้น และหากเกิดขึ้นก็ต้องมีวิธีการดำเนินการป้องกันมิให้เกิดขึ้นอีก จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในสภาพความเป็นจริงโดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดทางเพศ

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดทางเพศ รวมทั้งการค้าประเวณีเกิดขึ้นจากบุคคล 4 ฝ่ายด้วยกัน คือ 1) ผู้ค้าประเวณีหรือผู้ถูกบังคับให้ค้าประเวณี 2) ผู้เป็นลูกค้า 3) ผู้ประกอบการ 4) เจ้าหน้าที่ของรัฐ

การลงโทษผู้ค้าประเวณีและผู้ประกอบการ

ในการลงโทษควรได้พิจารณาถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีว่า ทำโดยความสมัครใจหรือไม่สมัครใจ เป็นเด็กหรือเป็นผู้ใหญ่ สำหรับผู้ค้าประเวณีโดยสมัครใจที่ไม่ใช่ “เด็ก” ไม่มีการถูกบังคับ ล่อลวงมา ควรได้รับการปฏิบัติแตกต่างจากผู้ที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณี และผู้ที่เป็น “เด็ก”

เราต้องยอมรับความจริงว่า “โสเภณี” มีทุกแห่งในโลก แม้แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่สิ่งที่ไม่ควรยอมรับกันคือการบังคับ ล่อลวง ชักพา ทุจริตให้ค้าประเวณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยเด็ก

ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ได้มีการร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงเด็กและเยาวชน พ.ศ..... ไว้ดังนี้ “มาตรา 10 ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ล่อไป ชักพาไป นำเข้าในราชอาณาจักร หรือจัดส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งหญิง เด็ก และเยาวชน เพื่อการอนาจารเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรโดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น แม้หญิง เด็กหรือเยาวชนนั้นจะยินยอมด้วย ไม่ว่าการกระทำต่าง ๆ นั้น จะกระทำในประเทศต่าง ๆ กันหรือไม่ ระวังโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งปรับทั้งจำ”

“ผู้ใดรับหญิง เด็ก หรือเยาวชน ซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป ชักพา นำเข้าในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร ตามวรรคแรกไว้ หรือสนับสนุนในการกระทำผิดดังกล่าวต้องระวังโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก”

จะเห็นได้ว่ามาตรา 10 ของร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวมีบทลงโทษแก่ผู้กระทำผิดต่อหญิง เด็ก และเยาวชนเท่ากัน ซึ่ง 1) เป็นการไม่ถูกต้อง ผู้กระทำผิดต่อเด็กควรได้รับการลงโทษมากกว่า 2) ในทางปฏิบัติยากที่จะทำให้มาตราดังกล่าวเกิดความศักดิ์สิทธิ์ได้ หากครอบคลุมถึงหญิงที่ยินยอม

สมัครใจด้วยเพราะการครอบคลุมดังกล่าวเป็นการไม่ยอมรับสภาพของความเป็นจริงทางสังคมเกี่ยวกับความต้องการทางเพศของปुरुชน แม้ว่าการค้าประเวณีโดยความสมัครใจหรือไม่จะเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา แต่ก็เป็นเรื่องที่ยากแก่การแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากการแสวงหาความสุขทางเพศนั้นทำกับหญิง (สตรีที่บรรลุนิติภาวะแล้ว) ที่ให้กระทำด้วยความสมัครใจ

นอกจากนั้นมาตรา 10 ยังระบุว่า “ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการทารุณโหดร้าย ข่มเหง รังแก หรือเป็นการบั่นทอน การพัฒนาทางร่างกาย จิตใจหรือสติปัญญาของหญิง เด็กหรือเยาวชนไม่ว่าหญิง เด็ก หรือเยาวชนนั้นจะยินยอมหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” มาตราดังกล่าวนี้ก็ยังคงปฏิบัติต่อหญิงและเด็ก/เยาวชนในลักษณะเดียวกัน ทั้ง ๆ ที่การกระทำดังกล่าวมีผลกระทำต่อเด็กและเยาวชนในด้านการพัฒนาร่างกายจิตใจ และสติปัญญามากกว่าหญิงหลายเท่าตัว จึงน่าที่จะมีบทลงโทษครอบคลุมการกระทำผิดต่อเด็กและเยาวชนให้มากกว่าต่อหญิงไว้ เช่นอย่างน้อย 2 เท่าตัว

เท่าที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้พิจารณาถึงบุคคล 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายประกอบการและฝ่ายผู้ค้าประเวณีหรือฝ่ายผู้ถูกบังคับให้ค้าประเวณี ยังไม่ได้กล่าวถึงฝ่ายที่เป็นลูกค้า และฝ่ายที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การลงโทษฝ่ายที่เป็นลูกค้า

การลงโทษฝ่ายที่เป็นลูกค้านั้น ในบางประเทศได้มีบทลงโทษในฐานะการผิดประเวณีด้วยการเมียนตีหรือการจงใจ เช่น ในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

โดยทั่วไปแล้วในการค้าประเวณี ฝ่ายที่เป็นลูกค้านั้นมักจะไม่ได้รับบทลงโทษ ยกเว้นแต่เป็นการกระทำที่ผู้ถูกกระทำไม่ได้ยินยอมและ/หรือยังเป็นเด็กและเยาวชนอยู่

ในกรณีที่เป็นเด็กหรือเยาวชนนั้นการลงโทษผู้กระทำผิดจึงเป็นสิ่งที่ยอมรับกันไม่ได้ว่าเด็กและเยาวชนจะสมัครใจหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าการกระทำผิดทางเพศต่อเด็กนั้นจะเกี่ยวข้องหรือไม่กับการค้าประเวณีก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำทำความผิดทางเพศ ที่ต้องได้รับการลงโทษตามกฎหมาย ปัญหาอยู่ที่การปฏิบัติบังคับใช้และการป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐฉวยโอกาสยึดเหยียดข้อหาการกระทำผิดที่ร้ายแรงกว่าปกติ

วิธีการแก้ไขคือให้ผู้ค้าประเวณีถือบัตรประชาชน ซึ่งตามกฎหมายทะเบียนราษฎรก็ได้มีการกำหนดอายุไว้ชัดเจนว่าตั้งแต่อายุใดถึงจะต้องมีบัตรประชาชน ผู้ที่เป็นลูกค้าจะปฏิเสธไม่รู้อายุของผู้ค้าประเวณี หรือถูกบังคับให้ค้าประเวณีมิได้ เพราะสามารถเรียกร้องขอดูได้จากผู้ค้าประเวณีหรือผู้ถูกบังคับให้ค้าประเวณี หากผู้ค้าประเวณีหรือผู้ถูกบังคับให้ค้าประเวณีไม่มีบัตรประชาชนดังกล่าวก็คือได้ว่ามีความผิด และผู้ที่เป็นลูกค้าก็มีความผิดหากพิสูจน์ได้ภายหลังว่าอายุของผู้ค้าประเวณีหรือผู้ถูกบังคับให้ค้าประเวณียังเป็น “เด็ก” ที่ต้องได้รับการปกป้องดูแลโดยสังคม

การฟ้องร้องการกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก ไม่จำเป็นต้องดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

อาจดำเนินการโดย “เด็ก” หรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่เป็นญาติ บิดา/มารดาของ “เด็ก” เองก็ได้

เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในสภาพความเป็นจริง ตำรวจคือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ประจำอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการประกอบการค้าประเวณีเป็นอย่างดีและมีความใกล้ชิดกับเครือข่ายของวงการอย่างแน่นแฟ้น ได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แทบจะกล่าวได้ว่าไม่มีผู้ประกอบการรายใหม่รายใดเลยจะรอดสายตาของตำรวจและเครือข่ายของวงการไปได้ ปัญหาจึงมีอยู่ว่าตำรวจจะดำเนินการตามกฎหมายหรือไม่เท่า นั้น หรือจะเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ คอยรับและเรียกร้องผลประโยชน์จากผู้ประกอบการและจากผู้ค้าประเวณี และถูกบังคับให้ค้าประเวณีเอง จนปรากฏเป็นข่าวครึกโครมทั้งในหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนทุกประเภท และเป็นทิวพากษ์วิจารณ์กันโดยทั่วไปในหมู่นักวิชาการ ข้าราชการ และประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ จนถึงกับกรมตำรวจได้มีบันทึกสั่งการ ที่ 0601 (ปป.)/195 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2532 ถึงผู้บัญชาการตำรวจภูธรต่าง ๆ ให้กวดขันปราบปรามการบังคับค้าประเวณีโดยให้ตำรวจถือเป็นนโยบายสำคัญ มิให้มีการกักขัง ควบคุม ชูเชิญหรือบีบบังคับให้หญิงหรือเด็กหญิง โดยเฉพาะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ค้าประเวณีในโรงแรมหรือสถานที่ต่าง ๆ โดยเด็ดขาด โดยสั่งการให้ทุกห้องที่สอดส่อง ตรวจตรา และดูแลมิให้มีการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างเข้มงวด

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุผลนานาประการ และเหตุผลที่สำคัญที่สุดก็คือขาดการลงโทษและการตอบแทนที่เป็นเงื่อนไขในการพิจารณาความดีความชอบของตำรวจเอง หากมีการกำหนดลงโทษอย่างจริงจังในฐานะที่ปล่อยปละละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ ปล่อยให้มีการกระทำผิดดังกล่าว และมีการพิจารณาความดีความชอบจากผลงานการทำลายล้างวงการค้าประเวณีให้หมดไปจากพื้นที่ โดยมีระบบการตรวจสอบผลงานที่อาศัยสถาบันที่เป็นกลาง (เช่น ให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่ทำการสำรวจ) รวมมือกับประชาชนในการสอดส่องความเท็จจริงของการรายงานเป็นระยะไป และเอาโทษต่อผู้ทำรายงานเท็จหรือบกพร่องในหน้าที่โดยการลงโทษขั้นต่ำไม่ขึ้นชั้นเงินเดือนไปจนถึงการโยกย้าย/ปลดออกจากตำแหน่งหน้าที่

เนื่องจากความผูกพันของการกระทำผิดในทางเพศกับปัญหาอื่น ๆ และกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องพิจารณาแนวทางและมาตรการแก้ไขตามลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ค่านิยม จริยธรรม สถาบันครอบครัวและสถาบันทางศาสนา เพิ่มเติมจากที่เสนอมาแล้วข้างต้นดังนี้

1) รัฐควรมีนโยบายส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม ให้เงินอุดหนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายย่อย และกลุ่มเกษตรกรรมรายย่อย และสิทธิพิเศษไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการ

2) รัฐควรมีนโยบายและมาตรการในการป้องกันการสูญเสียปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะ

ที่ดินของเกษตรกร โดยการกำหนดขอบเขตจำกัดของการถือครองที่ดินให้สอดคล้องกับความเป็นจริง และดำเนินการจัดเก็บภาษีที่ดินจากผู้ที่มีที่ดินถือครองเกินขอบเขตดังกล่าวในอัตราก้าวหน้าและมีการประเมินมูลค่าที่ดินทุกปีเพื่อใช้เป็นฐานในการจัดเก็บภาษีจากผู้ที่มีที่ดินมากเกินที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

ในสภาพปัจจุบันเราต้องรับความเป็นจริงที่ว่า ได้มีนายทุนและผู้มีอิทธิพลตลอดจนนักการเมือง มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหลายพันหลายหมื่นไร่ การออกกฎหมายที่จะจำกัดที่ดินเวนคืนหรือเพื่อการปฏิรูปคงทำได้ยาก หากกำหนดขอบเขตจำกัดการมีกรรมสิทธิ์ต่ำจนเกินไปโดยเร่งรัด ไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีกรรมสิทธิ์ได้จัดจำหน่ายที่ดินเกินขอบเขตดังกล่าวจะไม่มีทางเป็นไปได้ ในขั้นต้นผู้เขียนเห็นว่า ควรจะกำหนดขอบเขตที่ดินให้มีในครอบครองได้ไม่เกิน 400 ไร่ และส่วนที่เกินให้เรียกเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าตามขนาดของที่ดินและให้เวลาดำเนินการจัดจำหน่ายให้แล้วเสร็จภายในเวลา 5 ปี ในระหว่างการจัดจำหน่าย ให้จัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าและเร่งรัด (สูงขึ้นทุกปี) ส่วนที่อยู่ในขอบเขตให้มีการเรียกเก็บภาษีในอัตราที่สูงกว่าเดิม โดยมีข้อยกเว้นการเรียกเก็บภาษีจากผู้ที่มีที่ดินไม่เกิน 100 ไร่ เป็นต้น

3) รัฐควรมีนโยบายป้องกันการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรและป่าสงวนไปใช้ ในการสร้างสถานที่เพื่อกิจการการท่องเที่ยว เช่น รีสอร์ท และเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น สนามกอล์ฟควรห้ามมิให้มีการสร้างอีกต่อไป ยกเว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในพื้นที่และในระดับจังหวัด โดยใช้การหยั่งเสียงประชามติเป็นสิ่งชี้ขาด ซึ่งเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นในตัว

4) หน่วยงานราชการของรัฐควรร่วมมือกับธุรกิจเอกชนและสื่อมวลชนในการส่งเสริมค่านิยมในการประกอบอาชีพที่มีใช้การค้าประเวณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสื่อมวลชนไม่ควรเสนอข่าวสารใด ๆ ที่เป็นการชี้แนะช่องทางไปสู่อาชีพโสเภณี และรายได้จากการประกอบอาชีพดังกล่าว พร้อมทั้งไม่แสดงภาพโป๊ เปลือย ฟูมฟายหมิ่นหมิ่นในหน้าหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ที่ยั่วยุอารมณ์ของบุรุษหรือการเอาตัวอย่างสตรีเพศ

5) เร่งออกกฎหมายลงโทษบิดา มารดา ที่ขายบุตรไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อการค้าประเวณีหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลีกเลียงกฎหมาย โดยมีบทลงโทษ ปรับ จำคุก และรับใช้สาธารณะ ในสถานที่ราชการหรือสถานสาธารณะ

6) ออกกฎหมายลงโทษปรับแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องหาความสุขทางเพศจากเด็กและเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี โดยมีการประชาสัมพันธ์ในสื่อมวลชนทุกประเภท

7) ยกเว้นการอภัยโทษกรรมแก่ผู้ประกอบกรร มแดง แม่เล้าที่กระทำผิดตาม พ.ร.บ.ปราบการค้าประเวณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการกระทำผิดนั้นกระทำต่อ “เด็ก” ที่ไม่สมัครใจ

8) ชำระล้างสะล้างกฎหมายต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกันและที่เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการปฏิบัติงาน

ของเจ้าหน้าที่ กฎหมายใหม่ที่ออกมาน่าจะมีมาตรการกำกับ/ควบคุม/ยกเลิกข้อความใดหรือมาตราใดในกฎหมายที่มีอยู่ ที่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมายใหม่ เพื่อเป็นการยกเลิกกฎหมายเก่าที่ไม่มีโอกาสได้แก้ไข

9) ควรเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจราจรคับคั่งในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อลดเวลาการเดินทางเพื่อเปิดโอกาสและทำให้เวลาที่สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสอยู่ร่วมกันในแต่ละวันมากขึ้น โดยวิธีการต่าง ๆ

วิธีการที่ควรนำมาใช้คือ การจัดระบบการใช้รถยนต์โดยการกำหนดห้ามใช้รถตามเลขหมายทะเบียนคู่หรือคี่ เช่นวันใดเป็นเลขคู่วันนั้นให้รถที่มีทะเบียนเลขคู่เท่านั้นที่ให้ออกวิ่งได้ วันใดเป็นเลขคี่ก็ให้รถที่มีทะเบียนเป็นเลขคี่เท่านั้นที่ให้ออกวิ่งได้ ซึ่งจะลดปริมาณรถที่วิ่งบนท้องถนนในแต่ละวันได้ประมาณครึ่งหนึ่ง วิธีการนี้สะดวกแก่การควบคุมตรวจสอบของเจ้าหน้าที่จราจร ผู้มีฐานะร่ำรวยหลีกเลี่ยงการไม่มีรถใช้ โดยพยายามซื้อรถที่มีเลขทะเบียนที่คู่และคี่มีเพียงส่วนน้อยและต้องเสียภาษีและสิทธิทะเบียนอยู่แล้ว

ในการนำวิธีการดังกล่าวมาใช้ จะต้องมีการเพิ่มพยานพาหนะขนส่งมวลชนให้เพียงพอกับความต้องการ

เนื่องจากความสามารถของรัฐมีขีดจำกัดในการแก้ไขการบริการขนส่งมวลชนควรให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น มีอิสระในการประกอบการมากขึ้น รัฐเพียงแต่ให้การอบรมมารยาทของพนักงานขับรถและกระเป๋ และกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสม

10) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมครอบครัว และให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับครอบครัว ปัญหาครอบครัวและแนวทางในการแก้ไขในสถานที่ประกอบการ ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา

11) ยกเลิกการแบ่งชั้นยศและวัฒนธรรมในหมู่สงฆ์ ตลอดจนการสร้างสิ่งสมถนุที่ทูลหว่าใหญ่โตเกินความจำเป็นและผิดไปจากหลักการดั้งเดิมของพุทธศาสนา

12) กรมตำรวจน่าจะได้อ่างมาตรการพิจารณาความดีความชอบพิเศษ โดยผูกเข้ากับเงื่อนไขการปฏิบัติงานในด้านการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี และเอาความผิดแก่ตำรวจที่ปล่อยให้มีการกระทำความผิดดังกล่าวในเชิงพาณิชย์ในเขตที่ตนรับผิดชอบ มีระบบการตรวจสอบเกี่ยวกับการรายงานความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยสถาบันที่เป็นกลางร่วมกับประชาชนในแต่ละพื้นที่

สรุป

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่แสดงออกมาในรูปของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ ในรูปของการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและจริยธรรม และในรูปของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบทบาทของสถาบันครอบครัวและสถาบันศาสนา เท่าที่ผ่านมากล่าวได้ว่าส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าการพัฒนาสังคม โดยรัฐมุ่งส่งเสริม

การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการมากกว่าการเกษตรกรรม

กระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีส่วนสร้างค่านิยมทางวัตถุและการแสวงหาผลประโยชน์และความสุขส่วนตัว จนมีผลทำให้เด็กต้องตกเป็นเหยื่อของสังคมในทุก ๆ รูปแบบ นับตั้งแต่ขาดการเลี้ยงดูดูแลอย่างใกล้ชิด ถูกทอดทิ้ง ครอบครัวแตกแยก เด็กหนีออกจากบ้าน เป็นเด็กเร่ร่อน ไปจนถึงการขายเด็กไปเป็นโสเภณี

การแก้ไขจำเป็นต้องแก้ไขตั้งแต่ระดับนโยบาย โดยการเปลี่ยนแปลงนโยบายมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมให้ทัดเทียมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ ที่ขัดขวางต่อนโยบายการพัฒนาสังคม และการปราบปรามการค้าประเวณี ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและการลงโทษบิดามารดา ผู้ประกอบการ และลูกค้าของกิจการการค้าประเวณี และการปรับปรุงระบบการพิจารณาความดีความชอบและบทลงโทษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์*

* ศาสตราจารย์ สำนักฝึกอบรม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนช่วงอายุ 0-5 ปี. 2534. **แผนพัฒนาเด็กช่วงอายุ 0-5 ปี พ.ศ. 2535-2539.** (เอกสารโรเนียว) กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนช่วงอายุ 6-14 ปี. 2534. **แผนพัฒนาเด็กอายุ 6-14 ปี ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7** (พ.ศ. 2535-2539), (เอกสารโรเนียว) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). 2533. **ทิศทางและแนวนโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539** (เอกสารโรเนียว) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- คณะทำงานพิจารณาร่าง พ.ร.บ.ปราบปรามการค้าประเวณี. 2533. **บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบการร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง เด็กและเยาวชน พ.ศ.** (เอกสารโรเนียว)
- พล.ต.ต.ดร.สุน ใสตติพันธ์. 2533. **นโยบายและแนวทางการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีในความรับผิดชอบของตำรวจ** (เอกสารโรเนียว)
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. 2533. **แผนงานประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาธุรกิจบริการทางเพศ** (เอกสารโรเนียว)
- สมศรี กัณธมาลา. 2533 “การดำเนินงานของรัฐและเอกชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาธุรกิจทางเพศ” ในการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “บทบาทของรัฐและเอกชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาธุรกิจบริการทางเพศ” จัดโดยคณะอนุกรรมการประสานงานการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาธุรกิจบริการทางเพศ (ปปท.) ในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) ณ ดิگสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล วันที่ 18-19 กันยายน 2533
- ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก. 2533. **เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการหมายเลข 2 เรื่อง “ปัญหาโสเภณีเด็กกับปัญหายาเสพติดและอาชญากรรม”** วันที่ 5-6 มิถุนายน พ.ศ. 2533 ณ ห้องประชุมชั้น 5 ดิเจนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (เอกสารโรเนียว)
- คณะทำงานจัดเตรียมเอกสารการประชุมปฏิบัติการเรื่อง เด็กในภาวะยากลำบาก. 2533. **“ข้อมูลพื้นฐานเรื่องเด็กในภาวะยากลำบากสำหรับการประชุมปฏิบัติการเรื่องเด็กในภาวะยากลำบาก”** ระหว่างวันที่ 20-21 ธันวาคม 2533 ณ โรงแรมอิมพีเรียล (เอกสารโรเนียว)

มาลี พฤษพงษ์ศาวลี 2533. "มาตรการทางกฎหมาย กลไก นโยบายและแผนงานของรัฐในการป้องกันปราบปราม การค้าและแสวงหาประโยชน์จากสตรี" (เอกสารโรเนียว) เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "เด็ก : เหยื่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม" จัดโดยคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 15 กรกฎาคม 2534 ณ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

